

ŠOLSKI CENTER VELENJE
POKLICNA IN TEHNIŠKA ELEKTRO IN RAČUNALNIŠKA ŠOLA
Trg Mladosti 3, 3320 Velenje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA

OD USNJA DO ČEVLJA

Tematsko področje: ETNOLOGIJA

Avtorji:

Stojan Zagoričnik, 4. letnik

David Avberšek, 4. letnik

Aleš Gašper, 4. letnik

Mentor:

Peter Vrčkovnik, dipl. ing. elek.

Somentorja:

Blaž Verbič, univ. dipl. etn. in kulturni antropolog, kustos

Bojka Vrbnjak, prof. slov. in soc.

Velenje, 2008

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Šolskem centru Velenje.

Mentor: Peter Vrčkovnik, dipl. ing.

Somentorja: Blaž Verbič, univ. dipl. etn.

Bojka Vrbnjak, prof. slov.

Datum predstavitve:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

KG čevljarstvo / izumirajoč poklic / izdelava natikača / intervju

AV ZAGORIČNIK, Stojan / AVBERŠEK, David / GAŠPER, Aleš

SA VRČKOVNIK, Peter ment. / VERBIČ, Blaž soment. / VRBNJAK, Bojka soment.

KZ 3320 Velenje, SLO, Trg Mladosti 3

ZA Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška elektro in računalniška šola

LI 2008

IN OD USNJA DO ČEVLJA

TD RAZISKOVALNA NALOGA

OP VII, 48, 51

IJ SL

JI SL

AI Dandanes živimo v času industrije, zato vsi vemo, da so stare obrti, kot so čevljarstvo, mlinarstvo, kovaštvo ipd., že skoraj v celoti izumrle. Ljudje ne znamo ceniti več dobrega ročnega dela, zato se raje odpravimo v trgovine po tovarniške izdelke, ki jih naredijo veliko hitreje in so veliko cenejši. Ne vemo pa, da smo s tem potisnili obrtnike v propad. Avtorji raziskovalne naloge so želeli predstaviti eno od mnogih izumrlih obrti, zato so posneli film, v katerem predstavljajo ročno izdelovanje natikača. Da je čevljar lahko izdelal čevlj, je za to potreboval raznorazna orodja, le te so avtorji fotografirali in jih na kratko opisali. Posneli so tudi intervju z dvema čevljarjema, ki sta jih popeljala v svoja življenja med in po drugi svetovni vojni. Prikazala sta jim veliko zanimivih stvari ter anekdot iz njunih čevljarskih in življenjskih izkušenj. S tem sta jim odgovorila na marsikatero zastavljeno vprašanje, s katerimi so dokazali oziroma ovrgli zastavljene hipoteze. Ugotovili so, da v okolici Vinske Gore čevljarji ne izdelujejo več čevljev, mlinar je moral namleti 500 kilogramov pšenice, da je lahko kupil par čevljev, za izdelavo para čevljev je čevljar porabil več kot en delovni dan, čevlji izdelani pri obrtniku, so se nosili veliko dlje časa, kot se nosijo danes iz tovarniškega obrata.

KEY WORDS DOCUMENTATION

CX shoemaking / dying profession / making of shoe / interview

AU ZAGORIČNIK, Stojan / AVBERŠEK, David / GAŠPER, Aleš

AA VRČKOVNIK, Peter supervisor / VERBIČ, Blaž co-adviser / VRBNJAK, Bojka co-adviser

PP 3320 Velenje, SLO, Trg Mladosti 3

PB Šolski center Velenje, Poklicna in tehniška elektro in računalniška šola

PY 2008

TI FROM LEATHER TO SHOE.

DT secondary school research work

NO VII, 48, 51

LA SL

AL SL

AB We live in the industrial age. We also know that the old-traditional trades like being a shoemaker, a miller, a blacksmith etc. have nearly become non-existent. People do not understand the value of hand-made goods, so they go to shops to buy factory-made products, which are made faster and are inexpensive. Without realizing it, we have virtually pushed the craftsman into extinction. Some research authors wishing to note down one of the many dead trades have filmed a documentary on the hand-made production of clogs. They filmed the clog production and photographed the various tools that were used. They interviewed two shoemakers, who took them through their lives during and after World War II. The shoemakers talked about many interesting things and anecdotes of their shoemaking and life experiences. With this information they answered many asked questions and in doing so they did not reject and rejected many proposed hypotheses, respectively. They figured out that the shoemakers in the outer regions of Vinska Gora do not make shoes anymore. A miller had to mill 500 kg of wheat to purchase a pair of shoes. A Shoemaker needed more then one day to produce a pair of shoes. These hand-made shoes lasted much longer then today's factory-made shoes.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO SLIK	VI
KAZALO TABEL	VIII

OD USNJA DO ČEVLJA

1 UVOD	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 Čevljar	2
3 METODOLOGIJA	3
4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA	4
4.1 Opis filma IZDELAVA NATIKAČA	4
4.1.1 Sinopsis za film	13
4.1.2 Snemalna knjiga	14
4.2 Intervju s čevljarjema	22
4.3 Opis čevljarskih orodij	25
4.4 Cene žita in kruha	43
4.5 Razprava	44
5 SKLEPI	46
6 POVZETEK	47
7 ZAHVALA	48
8 PRILOGE	49
9 VIRI IN LITERATURA	50

KAZALO SLIK

Slika 1: Usnjeni model	4
Slika 2: Natezanje usnjenega modela	5
Slika 3: Postopek, imenovan širfanje	6
Slika 4: Rezanje gub	7
Slika 5: Nalepljena kosa usnja na sredini	8
Slika 6: Odrezovanje klincev	9
Slika 7: Odjemanje roba	10
Slika 8: Končan natikač	11
Slika 9: Kader 1	14
Slika 10: Kader 2	15
Slika 11: Kader 3	16
Slika 12: Kader 4	17
Slika 13: Orodja	18
Slika 14: Kader 5	19
Slika 15: Industrijska izdelava čevljev	20
Slika 16: Material	21
Slika 17: Noži	25
Slika 18: Skalpel	25
Slika 19: Brusi	26
Slika 20: Šila	26
Slika 21: Klinci	27
Slika 22: Čevljarsko kladivo	27
Slika 23: Železna stojala	28
Slika 24: Klešče natezovalke	28
Slika 25: Ščipalke	29
Slika 26: Pile	29
Slika 27: Merilni trak	30
Slika 28: Kopito za raztezanje čevljev	30
Slika 29: Čevljarske šivanke	31
Slika 30: Žebli	31
Slika 31: Škarje	32

Slika 32: Barve za čevlje	32
Slika 33: Kreme za čevlje	33
Slika 34: Osnovna črna barva za usnje	33
Slika 35: Krtače	34
Slika 36: Pila in strugač klincev	34
Slika 37: Čevljarski sukanec	35
Slika 38: Gladilni les	35
Slika 39: Luknjač	36
Slika 40: Lepilo	36
Slika 41: Oblikovalec in gladilec šivov na zgornjem delu čevlja	37
Slika 42: Vložki za škornje	37
Slika 43: Jeklene ploščice	38
Slika 44: Jekleni klinci	38
Slika 45: Rezervni deli za zadrge	39
Slika 46: Zaponke za pasove	39
Slika 47: Stari čevlji	40
Slika 48: Šivalni stroj	40
Slika 49: Različno usnje	41
Slika 50: Material za podplate	41
Slika 51: Zbirka vseh osnovnih orodij skupaj	42
Slika 52: Mlinska tarifa za žito iz Vovkovega mlina (Vinska Gora)	43
Slika 53: Ročno izdelani čevlji	45

KAZALO TABEL

Tabela 1: Cene kruha in žita med letoma 1960 in 1970.....	43
---	----

1 UVOD

Z raziskovalno nalogo z naslovom Od usnja do čevlja smo želeli raziskati izdelavo čevlja v času, ko so čevlje izdelovali čevljarji ročno in še ni bilo serijskega izdelovanja čevljev, ko je izdelava enega para čevljev zahtevala celodnevno delo. Predstavljeno je življenje in delo čevljarja pred drugo svetovno vojno in tik po njej. V tem času je bila hrana draga, zato smo postavili hipotezo, da bi lahko primerjali ceno kilograma žita s ceno enega para čevljev. Hipotetično smo primerjali kvaliteto čevlja, izdelanega pri obrtniku in sedaj v tovarniškem obratu, in ugotovili, da so bili čevlji izdelani pri obrtniku bolj trpežni in so jih ljudje dlje časa nosili. Res pa je, da tega ne moremo dokončno potrditi, saj se je tempo in način življenja z leti popolnoma spremenil, iznašli smo nove materiale, iz katerih sedaj izdelujemo čevlje in živimo v potrošniškem času, kjer te materialne dobrine nimajo večje pomembnosti, zato ne znamo pravilno ravnati s čevlji in jih po nekajkratni uporabi preprosto zavržemo. Včasih so ljudje bolj cenili čevlje in z njimi primerno ravnali.

Prav tako smo predstavili najpomembnejša orodja, ki so ga čevljarji uporabljali pri svojem delu. S tem smo želeli bolj predstaviti način izdelovanja čevljev pri čevljarju. Posneli smo intervju z dvema upokojenima čevljarjema, Avgustom Zagoričnikom in Tonetom Pesjakom. Oba sta izdelovala čevlje in nam preko intervjuja predstavila njuno delo. Z intervjujem smo svoje hipoteze dokazali ali ovrgli.

Pri predstavitvi opisa orodja smo najprej vso orodje zbrali in ga poslikali in posneli nekaj najbolj uporabnih kosov orodja. Vsak kos smo zvočno opisali.

Že v samem začetku pri sami ideji smo zapisali sinopsis za izdelavo filma na temo čevljarstvo, na osnovi le-tega smo sestavili scenarij, po katerem smo posneli film. Film je bil pohvaljen s strokovne strani, kar nam je dalo pogum za nadaljevanje tega projekta, zato smo se prijavi na festival mladinskega filma Videomanija.

Vse naše delo na videu smo zbrali skupaj in naredili DVD, katerega bomo tudi predvajali v velenjski mestni knjižnici ter tako projekt predstavili čim širši publiki.

Ker smo bodoči elektrotehniki elektronike, smo precejšno pozornost namenili tudi tehničnemu področju. Ker je raziskovalna naloga etnološkega tipa, je bilo to za nas, ki smo iz tehniških vod, dodaten izziv ter pridobitev dodatnih znanj.

2 PREGLED OBJAV

2.1 Čevljar

Poklic čevljarja je eden izmed poklicev, ki žal izumirajo. Po podatkih Nacionalnega centra za informiranje in poklicno svetovanje v zadnjih letih ni bilo nobenega razpisa za čevljarski poklic. V Sloveniji še imamo čevljarje, ampak zanimanje za ta poklic naglo upada. Poklic čevljarja je poklic za samostojno izdelovanje delov čevlja in sestavljanje le-teh v končni izdelek (copat, natikač, čevelj, škornji ...). Čevljar obvlada postopek izdelave od lastnosti materiala, obdelave le-tega in do sestavljanja delov skupaj v celoto.

Čevljar se lahko zaposli na različnih področjih organiziranega izdelovanja obutve. Čevljar lahko izvaja svoje delo kot samostojni podjetnik in izdelovalec obutve po meri (ortopedski čevlji) ali kot popravljavec le-teh. Dela lahko v večjih podjetjih kot na več področjih (izdelovalec vzorcev, kontrolor ...) ali v manjših podjetjih.

Za poklic čevljarja se zahteva poklicna srednja šola in dovolj delovnih izkušenj. Strokovno teoretični del vsebin obsega širše strokovno področje (podjetništvo, gospodarjenje ...) in ožje strokovno področje, kamor spada podjetništvo in modelarstvo, izdelovanje obutve, materiali, itd. Zelo pomembno je praktično usposabljanje v delavnicah, kjer si utrdi znanje in si pridobi nekaj izkušenj.

Izobraževanje za čevljarje je pred leti potekalo na srednji obutveni in gumarski šoli v Kranju in v Domžalah, na tej šoli zdaj izvajajo programe izobraževanja odraslih – čevljar, galanterist ali konfektionar, če se za program prijavi več kandidatov. (RTV Slo. 2008)

3 METODOLOGIJA

Pri raziskovalni nalogi smo uporabljali predvsem metodo abstrakcije. V prvem delu smo najprej pripravili vse potrebno za snemanje in nato samo izdelavo natikača tudi posneli. Za snemanje smo uporabili Sonyjevo kamero. Posnete kadre smo nato zmontirali s programom Pinnacle Studio. Vsa orodja, ki jih je čevljar uporabljal pri svojem delu, smo fotografirali in na kratko opisali. Nekaj najpogosteje uporabljenih kosov orodja smo posneli in jih zvočno opisali.

Kasneje smo se lotili snemanja intervjuja. Posneli smo ga v delavnici čevljarja g. Avgusta Zagoričnika, da pa smo dobili odgovore čim širšega razpona, je v intervjuju sodeloval tudi g. Tone Pesjak. Na podlagi intervjuja smo ugotavljali, ali je v okolici Vinske Gore še kakšen aktiven starejši čevljar, kolikšna je bila cena čevlja, koliko časa so potrebovali za izdelavo para čevljev in kakšne kvalitete so bili.

Na koncu smo vse naše posnetke zbrali skupaj in naredili DVD.

4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

4.1 Opis filma IZDELAVA NATIKAČA

Kako so čevljarji včasih izdelovali natikače, nam je predstavil čevljar g. Avgust Zagoričnik. Čevljarska delavnica, prostor z vsemi čevljarskimi pripomočki, modeli, šivalnim strojem Pri izdelavi natikača si je pomagal z različnimi lesenimi modeli, imenovanimi »kopita«, prilagajali so jih za nizko ali bolj visoko nogo z usnjenimi podlogami.

Ko je bil model izbran in pripravljen, je z nožem, ki ima spredaj rezilo (je podobne oblike kot skalpel), zadaj pa konico, izrezal obliko iz usnja za zgornji del natikača. S konico je skozi papirnat model in skozi usnje naredil luknjo, približno 1 cm od roba, da je označil, kje bo šival, potem pa je po papirnatem modelu odrezal usnje. Postopek je ponovil še za podlogo, ki jo je potem prišil skupaj z zgornjim delom. Ko sta oba modela izrezana, ju je čevljar obrnil tako, da je skrita stran bila obrnjena navzven, ker potem, ko je zašil robova skupaj, je oba dela obrnil navzven. Tako je ponovil za dva dela (za levi in desni čevlji), imeti mora torej 4 modele. Potem da v vodo notranjke¹ in kapce² za prbl. 1 uro, da se zmečajo za nadaljnjo obdelavo. Medtem nam pokaže ploščice za na čevlje, imenovane »plehi³«. Obstajajo različne velikosti: 0, 1, 2 ,4, 5. Potem nam pokaže še klince⁴, ki se uporabljajo za zbijanje podplatov. Sešije modela, na kar si mora pripraviti šivalni stroj. Navije sukance na »šicn⁵«, ki ga potem vstavi v šivalni stroj na spodnjo stran. Nato oba modela sešije, po končanem šivanju odreže odvečno usnje in namaže lepilo po šivu. Nato obrne oba sešita dela navzven, tako da se zlepita in na koncu še malo potolče nastali rob s čevljarskim kladivom.

Slika 1: Usnjeni model

Med tem časom so se notranjki že namočili, zato jih vzame iz vode in jih postrga s strgalom na tisti strani, kjer se bo dotikalo noge. Nato notranjke pritrdi na kopita z dvema jeklenima klincema⁶ in jih na grobo obreže po obliki podplata. Notranjke vzame s kopita⁷ in še malo popravi s čevljarjskim nožem obliko le-tega, nato spet pribije notranjik nazaj na kopito in ga s čevljarjsko rašplo⁸ po robovih popili. Ko to naredi, vzame model, ki ga je prej sešil, in si ga nastavi na zgornji del kopita, kopito obrne in nategne ta model preko notranjka in ga pribije z jeklenim klinec, da mu ne uide nazaj. Ta postopek se imenuje cvikanje⁹. (Ko to dela, nam razlaga, kako so to včasih delali in kako to poteka danes.) Ko konča z natezanjem usnjenega modela, vzame pri konicah prstov na kopito nekaj teh jeklenih klincev ven in pri konici razpre model do polovice kopita, da vidi, če je nastalo kaj gub na spodnjem delu modela, namaže lepilo na rob spodnjega dela tega usnjenega modela in nategne to preko notranjka s kleščami natezalkami¹⁰ ter zalepi in še pribije, da ne zleze nazaj, preden se lepilo ne posuši.

Slika 2: Natezanje usnjenega modela

(Včasih so usnje in podloge šivali, sedaj, ko so na trgu razna lepila, je čevljarjem prihranjen trud in čas za šivanje, usnje lepijo z lepili.)

Ko je na notranji spodnji del natikača, imenovan notranjik, nanese lepilo, in sicer samo po robovih, ga je še enakomerno premazal, da je bila na vseh delih enaka debelina nanesenega lepila. Potem je podlogo s kleščami natezovalkami začel natezati na notranjik. Pri tem je pazil, da je podlogo zelo dobro potegnil na notranjik, saj ni smel pustiti kakšne gube, podloga je morala biti ravna. Ko je bila podloga prilepljena, je nanjo na sprednji strani nalepil še kapico. Za kapico je uporabljal usnje, ki ga je pred uporabo namočil v vodi, da je bilo mehko in ga je lažje oblikoval in nalepil. Ko se je usnje posušilo, je postalo trdo. Preden je usnje nalepil, je izrezal obliko in jo na robovih, na temu namenjenem steklu, stanjšal s čevljarjskim nožem, čemur čevljarji pravijo »širfanje¹¹«. Ko je bila kapica pripravljena, je na podlogo, kamor je kasneje nalepil kapico, nanese lepilo in ga enakomerno razmazal po površini. Kapico si je nastavil na želeno mesto in jo začel natezati s kleščami natezovalkami.

Slika 3: Postopek imenovan širfanje

Pri natezanju je uporabljal dvoje vrste klešč natezovalk, ene so imele širši sprednji del, druge pa ožji, z njimi je lažje odstranil še najmanjše gube. To kapico je fiksiral s čevljskimi jeklenmi klinci, čevljarji so jim rekli cvikovci za cvikanje čevljev. To opravilo pa so v svojem žargonu imenovali cvikanje.

Ko je čevljar končal z lepljenjem in natezovanjem podloge in kapice, je moral natikač pustiti en dan, da se je lepilo posušilo. Drugi dan, ko je bilo lepilo že suho, je najprej odstranil jeklene klince oz. cvikovce. Na spodnji strani, kjer so bili nabiti jekleni klinci, so se med njimi naredile gube. Le te je s čevljskim nožem porezal in še s čevljsko pilo oz. rašplo spilil, da je bila površina povsem gladka.

Slika 4: Rezanje gub

Na obeh robovih natikača na sredi je vstavil vmesno usnjo. To sta bila dva tanjša traka usnja, za vsako stran eden, da je bil natikač na straneh močnejši. Površino, kjer sta se trakova nahajala, je namazal še z lepilom in jih na to naneseno lepilo pritrdil. Ko sta bila traka prilepljena, je lepilo nanese na celo površino podloge, in sicer v tankem sloju, da ne bi premočilo skozi zgornje usnje. Po končanem nanašanju lepila potegne zgornje usnje skozi podlogo do kapice. Kapico je namazal, vendar z debelejšim slojem lepila. (Čevljarji so včasih, ko še ni bilo lepil, za lepljenje zgornjega usnja s podlogo uporabljali zmes z moko, imenovano čiri¹⁴, ali pa so uporabili razne trdilce, juto ipd. Zgornje usnje je potegnil še skozi kapico in ga začel natezati na notranjik, tako kot je to počel s podlogo in kapico in ga pritrdil z jeklenimi klinci oz. cvikovci. Poleg klešč natezovalk je usnje na spodnji strani na notranjik še fiksiral in odstranjeval gube s čevljarskim kladivom. Po končanem natezanju je moral natikač pustiti, da se je lepilo posušilo. Na spodnji strani, kjer so bili cvikovci, so ostale gube, ki jih je s pomočjo rašple spilil, da je dobil ravno površino. Na notranjik je nalepil še dva kosa usnja, na zgornjo in na spodnjo stran. Eden od kosov usnja na spodnji strani čevlja je bil daljši in je prišel pod drugi kos usnja, ki je segal do sredine natikača. Nato je na rob okoli čevlja nalepil usnjeni okvir.

Slika 5: Nalepljena kosa usnja na sredini

Cel spodnji del natikača je premazal z lepilno maso, nato pa je namazal še podplat, ki je iz govejega usnja. (Uporabljali so dve vrsti podplatov, eni so se lahko lepili, bili so iz ago kropona¹², druga vrsta podplatov pa so bila namenjena zgolj za zbijanje s klinci, bili so iz komerčnega kropona¹³, ki ga dandanes ne uporabljajo več.

Ko sta bili obe površini namazani, je počakal približno 10 minut in podplat prilepil na natikač. Nato je čevljarski dal v posebej za to narejeno stiskalnico, ker pa čevljar te stiskalnice ni imel, je s kladivom potolkel po podplatu, da sta se natikač in podplat res trdno sprijela skupaj. Po nekaj minutah tolčenja je vzel čevlarski nož, ga dal v nožnico, nož naostril in začel z obrezovanjem podplata. Ko je bil podplat obrezan, je približno centimeter od roba podplata naredil ris po celem podplatu. Nato je vzel v roke čevlarsko šilo ter kladivo, in naredil luknjice okoli po risu in vanje zabil klince. Klince se nahajajo pol centimetra narazen na mestu, kjer pa se natikač ob hoji pregiba, pa je dodal še dve dodatni vrsti klincev. Z mokro gobico je nato navlažil zabite klince, da so se le ti začeli raztezati, vse ostale glave klincev je porezal, zbrusil z rašplo in nato še dokončno z brusilnim strojem.

Slika 6: Odrezovanje klincev

Sledilo je izdelovanje pete, ki so jo včasih zidali, sedaj pa se lahko kupi že narejena. Čevljar je uporabil že narejeno peto. Pritrdil jo je tako, da je namazal podplat z lepilom na mestu, kjer se bo nahajala peta, namazal je tudi peto, počakal deset minut, da se je lepilo malo strdilo in pritrdil peto na podplat. S kladivom je potolkel po peti, da se je peta res trdno pritrdila na čevlj, zatem pa jo je s strojem še lepo pobrusil, da je dobila lepo obliko. Vzel je orodje, ki se mu reče odjemalec roba in z njim pobral rob na zgornji strani podplata. Ker je podplat iz materiala, ki vpija vodo, je na spodnjo stran podplata prilepil toplanc, še en podplat narejen iz gume. Namazal je osnovni podplat, nato pa še gumijastega, počakal spet približno deset minut in jih zlepil skupaj.

Slika 7: Odjemanje roba

Čevelj je nato postavil na posebno železno nogo in potolkel po podplatu, da sta se res trdno sprijela. Podplat je bil drugačne barve kot natikač, zato ga je čevljar pobarval. Ko se je barva posušila, je vzel vosek in zgladil natikač, da se je svetil, nato pa je s posebno krpo natikač še zgladil, da je dobil svoj sijaj.

Sledilo je odstranjevanje kopita. Najprej je s posebno kljuko izvlekel zgornjo stran kopita, nato pa še spodnjo. Klinci, ki jih je zabil v podplat, so pogledali ven na notranji strani čevlja. Z orodjem, ki se imenuje lomilec klincev ali strugač, jih je postružil in zatem še z rašplo pobrusil. Po obliki kopita je zarisal še vložek, ga izrezal, na zadnji strani premazal z lepilom in ga vstavil v natikač.

Natikač je končan.

Slika 8: Končan natikač

Fraze:

¹ notranjik – kos trdega in debelega govejega usnja, oblikovan v obliki stopala, kamor se potem nateza usnje in pride na koncu prilepljen podplat in peta.

² kapca – sprednji del čevlja ali natikača, namenjen za utrjevanje špice čevlja, narejen je iz podobnega materiala kot notranjik.

³ plehi – polkrožni kosi jekla z luknjami, namenjeni za nabijanje na špico in peto podplata, kateri ščitijo pred obrabo robov

⁴ klini – majhni leseni žblji, ki se zabijajo v notranjik, namenjeni spajanju in utrjevanju podplata

⁵ šicn – majhen kovinski del šivalnega stroja, na katerega se navije sukanec in se vstavi na spodnjo stran (pod šivanko) šivalnega stroja

⁶ jekleni klini – pripomoček, zelo podoben žblju, vendar je ta iz tršega materiala (jekla) za večkratno uporabo

⁷ kopito – lesen pripomoček za izdelavo natikača ali čevlja v obliki človeškega stopala

⁸ čevljarska rašpla – čevljarsko orodje, podobno pili za les, vendar brez ročaja

⁹ cvikanje – postopek, pri katerem čevljar zabije več jeklenih ali lesenih klincev skozi usnje in notranjik na kopito, da utrdi ali da si pridrži nategnjeno usnje, da mu ne zdrсне nazaj

¹⁰ klešče natezovalke – posebne klešče, ki so posebne po svojem ukrivljenem prijemalom usnja, uporabljajo se za natezanje usnja preko notranjika in za zabijanje jeklenih klincev

¹¹ širfanje – postopek, pri katerem čevljar z ostrim nožem stanjša robove obdelovanca, ponavadi usnja

¹² ago kropon – material za notranjike iz govejega usnja, katerega lahko lepimo ali zbijamo s klini

¹³ komerčni kropon – material za notranjike iz govejega usnja, vendar ga zaradi njegove sestave ni možno lepiti ampak samo zbijati s klini

¹⁴ čiri – zmes moke in vode, ki so ga uporabljali čevljarji za lepljenje

4.1.1 Sinopsis za film

Film nas bo popeljal v obdobje še ročne izdelave čevljev in nam približal to obrt.

Uvod filma bo prikazal, kako so čevljarji to svojo obrt nekoč opravljali, nanizanih bo tudi nekaj slik na to temo.

Čevljar bo med popravljanjem oziroma izdelovanjem čevlja pripovedoval, kaj točno dela in opisoval postopek, da bo gledalec dobil dvojno razlago, tako slikovno kot tudi glasovno.

Kot osrednji del filma bo predstavljen čevljarjev navadni delovni dan, največje težave, ki so se pojavljale v tem poklicu oziroma obrti, pa seveda tudi lepe in zanimive prigode. Kamera bo posnela izdelavo čevlja in prikazala tudi orodje, s katerim obrtnik izdeluje oziroma popravlja čevlj.

V zaključku bo prikazan končni izdelek. Opisano bo delo današnjih čevljarjev, kako se je njihovo delo spremenilo z razvojem potrošnje oziroma izumi nove tehnologije, ki so čevljarje tako rekoč pahnilo v propad, pa kljub temu nekateri še vztrajajo v tem, pa čeprav večina samo še za dušo. Predstavljeni bodo tudi načrti za prihodnost čevljarjev, bodo še obstajali ali pa bodo popolnoma izginili in se jih bomo spominjali samo še iz pripovedovanja starih staršev kdo ve ...?

4.1.2 Snemalna knjiga

PRIZOR 1

Kader prikazuje fotografije na steni, ki nas popeljejo v zgodovino čevljarstva, ozadje zapolnjuje primerna glasba ter spremno besedilo, ki gledalcu dodatno pojasnjuje in razlaga videno.

Slika 9: Kader 1

(spremno besedilo)

Odpotujte z nami nazaj, v čas, ko ljudje po čevlje niso odšli v bližnji nakupovalni center, temveč v takšno delavnico oziroma obrtniku, ki jih je dan za dnem izdeloval na takšnih strojih in s podobnimi pripomočki.

Za nekaj trenutkov nam bo to pričaral gospod, ki nam bo prikazal to obrt, na katero ga še zmeraj vežejo lepi spomini. Pa se vkrcajmo.

Slika 10: Kader 2

PRIZOR 2

S kamero bomo tokrat posneli konkretno izdelovanje na stroju, za ozadje (scena) bo prikazana delavnica, osrednji del bo obrtnik, ki bo začel izdelovat pantofl (natikač), dogajanje na stroju, ob njem, priprave, komentar vsega, pojavljale se bodo tudi narečne besede oziroma popačenke, ki jih bo poskušal čevljar najprej sam prevesti.

Slika 11: Kader 3

(spremna beseda)

Naše potovanje se je šele dobro začelo, pa smo izvedeli že mnogo reči, kako se izdelujejo čevlji oziroma natikači. Tako približno so minevali dnevi vsakega čevljarja, ki se je trudil čimbolj zadovoljiti in ustreči stranki, saj je kvaliteta, ki jo je bil čevljar zmožen zagotoviti, pomenila kruh za celotno družino. In kot pravijo dober glas seže v deveto vas. Nadaljujmo pot in pogledjmo, kaj nastaja pod spretnimi rokami našega mojstra.

ERROR: stackunderflow
OFFENDING COMMAND: ~

STACK: